

Вековни неспоразуми

Шћепан Алексић, *Прст попријeko од срца*, Свет књиге, Београд 2012.

Миливоје Баћовић

Радња романа узраста на херцеговачком пашњаку. Неспоредни јунаци су два осамдесетогодишњака! Два чобанина. Ментално добро своји и нимало прости. У титоистичком тоталитаризму цивилизацијски чак доминантни, нарочито гледано из данашње перспективе. Доминантни над младим изданицима социјалистичке идеологије, односно тада праксе...

Старци, јунаци романа, наравно, имају имена. Лазар и Мурат! Имењаци главних актера Косовског боја. Вероватно, не случајно? Странице и странице романа посвећене су њиховим разговорима на пашњаку, док чувају своју стоку. Ти разговори су и дути, и другарски, и комшијски, и слободни, и чојски, и оштри, и помирљиви – али постепена надметања по теми „каурских“ и „некаурских“ вредности, доводе до туче два старца и раскида (принудног?) пријатељства. У време „братства и јединства“ разлози њихове свађе могли би да буду опасни и за

њихове породице. Али срећа је што су много стари, па су њихови резони, особито Лазареви, доживљавани као смешни, јер је титоизам био сигуран у своју мисију – то јесте да је у корену уништио сваку верску нетрпељивост... Мурат се разболео. Лазар одлучује, најзад, да га посети а Мурат се обрадовао посети, али и том приликом у обојници тињају старе распре, али их ни једном речју не помињу... Лазар одлази и на сахрану Мурату...

Дакле, Шћепан Алексић потеже својим романом, још једном, наизглед потрошену тему, тему метафизичких односа између припадника Лазареви и Муратове вере. Ту „утенетичену“, и поред покушаја за превазиђеношћу, ипак неукротиву неповерљивост, која иде до фанатичне мржње међу припадницима двеју вера, Алексић у роману решава поступком херцеговачке фантастике, помоћу моћи Божијег гласника Петра Табаковића, који у сну Лазару тачно саопштава дан и час смрти. Лазар, здрав и сталожен, безрезервно се спрема за назначени дан! Јавно, гласно и јасно. Ближњи Лазареви тужно констатују да је он шенуо с памети, а даљима је добро дошао за шегачење, смех... Али, пошто се смрт догодила у тачно назначено време, произилази да ће сви црни закључци у вези српства, изговорени у распрама са Муратом на пашњаку, бити, најблаже речено, умесни!

Није чудо да Херцеговина, земља чувеног видовњака Мата Глушца, има непогрешивог пророка Петра Табаковића, коме је Лазар несумњиво веровао, а прича се како већ постоји младић са двадесет и нешто година, по презимену Нинковић из Нецвијећа код Требиња који врло прозирно предвиђа будућност – да га једном приликом неки људи нису неопрезно пробудили у крошњи мурве, већ бисмо све знали што нас чека!

Роман је писан питким говором билећког краја, говором за који се може рећи да је основ норме српског језика.

Алексићево штиво наводи читаоца на интимну запитаност да ли рат и сложен однос између Мурата и Лазара на пашњаку, и то у времену кад је била строго кажњива свака међуверска гласност, тињају и у најсалонскијим исламским и неисламским центрима света, због тога понекад с тих високих нивоа слети до нас на пашњаку футуристичка синтагма „рат цивилизација“?! Да не помињемо овде изуме космичког разума: Христа и Мухамеда, крст и луну.

Можда би нам већ сву будућу историју света, да није прерано пробужен у рачвама једне мурве, рекао младић из Нецвијећа.